

Lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

tomi.lindholm@lvm.fi

Viitaten lausuntopyyntöönne 11.2.2016

Tietosuoja-valtuutetun lausunto

Olette pyytäneet tietosuoja-valtuutetun lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta. Kiitän mahdollisuudesta jälleen lausua asiassa.

Määräaika lausunnon antamiselle on varsin lyhyt. Postitse lähetetty lausunto saapui maanantaina 15.2.2016 ja sen määräaika on perjantaina 19.2.2016.

1. Henkilötietojen käsittely postitoiminnassa

Aikaisemmassa saman lakiesityksen aiempaa versiota koskevassa lausunnossani katsoin, että **koska postitoiminnassa käsitellään henkilötietoja, lakiin tulisi lisätä viittaus henkilötietolakiin (523/1999)**, esim. ehdotetun lain 4 §:n kohdalle. Tällä tavoin yritys, joka ilmoituksen tekee, selkeästi havaitsisi, että sen toimintaan tullaan soveltamaan henkilötietolainsäädäntöä. Tällaista henkilötietolain soveltamista koskevaa lisäystä ei esityksessä kuitenkaan vielä ole.

Ilmeisesti tarkoituksena on, että uusiin toimijoihin postiyrittäjänä tullaan henkilötietojen käsittelyn osalta soveltamaan pääosin samoja säännöksiä kuin yleispalvelun tarjoajaan eli esim. postilain 43 §:ssä on säädetty, että postiyrittäjällä on oikeus merkitä kuitattavan kirjelähetyksen luovutusasiakirjoihin vastaanottajan henkilötunnus ja asiakirja, josta henkilötunnus on tarkistettu. Tarpeen voisi olla miettiä, tulisiko tätä ajattelutapaa avata jotenkin esim. perusteluihin. On keskeistä, että postiyrittäjien asiakkaat ovat selvillä toimintaan liittyvästä henkilötietojen käsittelystä ja oikeuksistaan siinä.

2. Tietosuoja-vaikutusten arviointi

Esitysten perusteella ei käy ilmi, onko esitystä valmisteltaessa tehty tietosuoja-vaikutusten arviointia.

Näyttäisi siltä, että henkilötietojen käsittelyyn liittyvä sisältö käsillä olevassa esityksessä on upotettu sivuavana mainintana esityksen yleisen osan kohtaan *Taloudelliset vaikutukset (Lausuntopyynnön 4.1, s. 7)*. Tämä lisäys on uusi verrattuna edelliseen lausuttavana olleeseen esitykseen.

Osoitteenmuutos- ja jakelunkeskeytyspalvelun järjestäminen on alalle tulon este. Posti Oy:n järjestelmälle rinnasteisen järjestelmän rakentaminen on postiyrittäjille merkittävä investointi niin taloudellisesti kuin ajallisesti. Erilliset järjestelmät eivät edistä postinsaajan asemaa, koska postinsaajan tulee saada palvelut niin sanotusti

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00 pe 9:00–12:00	

yhdeltä luukulta. Postinsaajan kannalta ei olisi mielekästä tehdä osoitteenmuutosta tai jakelunkeskeytystä monille eri postiyrityksille. Palvelu on myös maksullinen, joten useiden ilmoitusten tekeminen olisi postinsaajalle myös taloudellisesti raskaampi vaihtoehto. **Postiyritysten tulee järjestää osoitehuolto Posti Oy:n kanssa, jotta niin sanottu yhden luukun periaate toteutuu.** Postiyrityksen on lain 38 §:n mukaan luovutettava tiedot postitoiminnan hoitamiseksi käyttökelpoisessa muodossa sekä kustannussuuntautuneella hinnalla ja avoimin ja syrjimättömin ehdoin.

Vastaavasta sisällöstä ei ole mainintaa esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa eikä ehdotetun lain säännöksiä tasolla. Esityksen perusteella ei käy ilmi, mitä ilmaus 'järjestää osoitehuolto' pitää sisällään yleisesti eikä henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta. Esimerkkiä osoitehuoltoon voitaneen hakea esim. tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) luettelopalvelutoimintaa koskevista säännöksistä

Niin ikään on todettu, että

Muutamissa lausunnoissa huomautettiin, ettei velvoitetta osoitteenmuutos- ja jakelukeskeytyspalveluun sekä kirjeiden merkitsemisestä ole välttämätöntä lisätä postilakiin. Toisaalta esimerkiksi Viestintävirasto toi esiin, että se näkee veloitteet välttämättömiksi, joskin se totesi, että jakelunkeskeytys- ja osoitteenmuutospalveluiden järjestämistä jatkossa tulisi käsitellä seuraavan postilain muutoksen yhteydessä.

Painotankin tietosuojavaikutusten ennakkollisen arvioinnin merkitystä eli käytännössä ehdotettua uudistusta tulisi tarkastella henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta ja arvioida sitä samalla myös riskienhallinnan näkökulmasta. Keskeistä on mm., millä tavoin kansalainen, jonka henkilötietoja käsitellään voi olla tietoinen paitsi oikeuksistaan henkilötietojen käsittelyssä, myös siitä, mitkä tahot monitorijaympäristössä häntä koskevia henkilötietoja käsittelevät ja miten huolehditaan esim. tietojen oikeellisuudesta.

3. Ilmoitusluettelo (ehdotetun lain 5 §)

Jos ilmoitusluettelossa on tarkoitus luovuttaa henkilötietoja avoimessa verkossa, tulee tästä verkkoluovuttamisesta säätää nimenomaisella lain säännöksellä.

Henkilötiedolla tarkoitetaan kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi.¹

4. EU:n tietosuojaja-asetuksesta

Nyt vireillä olevissa hankkeissa syytä ottaa huomioon tuleva EU:n tietosuojaja-asetus, josta Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio pääsivät kolmikantaneuvotteluissa sopuun joulukuussa 2015.²

Lisäksi tässäkin on hyvä ottaa huomioon, että kansallinen erityislainsäädäntö tullaan

¹ Tarkemmin: Tietosuojatyöryhmä WP 29:n lausunto henkilötietojen käsitteestä 4/2007 osoitteessa http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/index_en.htm.

² <http://www.tietosuojafi.fi/index/laiteuntietosuojauudistus.html>

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuojaja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuojafi.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00 pe 9:00–12:00	

arvioimaan ja käymään läpi asetuksen myötä, todennäköisesti sen siirtymäajan aikana.³ Tämän käsillä olevan lainmuutoksenhan on määrä tulla voimaan ilmeisesti 1.5.2016.

5. *Suhde perustuslakiin*

Huomautan myös, ettei myöskään ehdotuksen osiossa *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys* ole arvioitu esityksen vaikutusta henkilötietojen suojaan. Tämä saattaisi kuitenkin postitoimintaa tulevaisuudessa harjoittavien tahojen näkökulmasta olla tarpeen. Henkilötietojen suojasta säädetään perustuslain 10.1 §:ssä.

Perustuslakivaliokunnan vakiintunut käytäntö on, että lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Kysymys on kaiken kaikkiaan sitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturva. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. Nämä näkökohdat soveltuvat henkilötietojen käytön sääntelyyn laajemminkin.

Lisätietoja saatte tarvittaessa puhelimitse allekirjoittaneelta esittelijältä, numerosta 029-56 66733.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Katja Ahola

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syytteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Tietosuojavaltuutettu valvoo yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (työelämän tietosuojalaki) (759/2004) 22 §:n mukaan lain noudattamista yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa.

³ Tällaisia työryhmiä on jo perustettu ainakin OM:ssä ja VM:n VAHTI:n toimesta.

<http://valtioneuvosto.fi/hanke?selectedProjectId=2750>

<http://valtioneuvosto.fi/hanke?selectedProjectId=17551>

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00–11:00 & 13:00–15:00 pe 9:00–12:00	